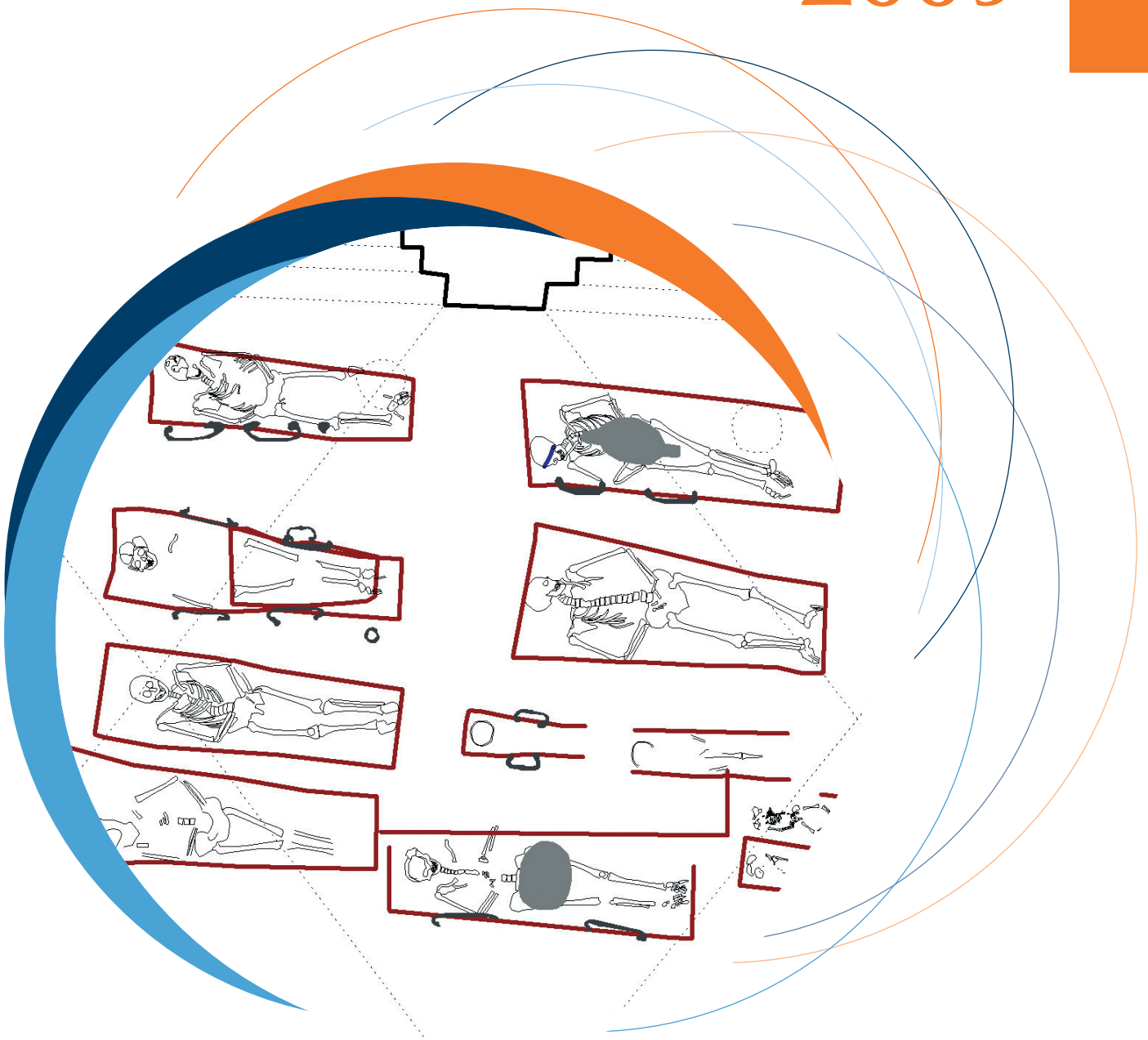


# SYDVESTJYSKE MUSEER Årsberetning

## 2009



# ÅRSBERETNING SYDVESTJYSKE MUSEER

## Indholdsfortegnelse

- 3** Sydvestjyske Museer
- 4** Den Antikvariske Afdeling
- 5** Den Museologiske Afdeling
- 7** Den Museologiske Afdeling
- 9** Undersøgelser
- 14** Udstillinger og aktiviteter
- 15** Publikationer og foredrag
- 16** Kurser, konferencedeltagelse, efteruddannelse
- 18** Personale
- 19** Regnskabsoversigt



# ÅRSBERETNING SYDVESTJYSKE MUSEER

## Sydvestjyske Museer

### **Vision og mission**

I 2009 udarbejdedes vision og mission for Sydvestjyske Museer:

#### **Vision**

Sydvestjyske Museer er levende viden.

Sydvestjyske Museer vil være et visionært og aktivt kulturhistorisk museum, som spiller en førende rolle inden for

- forskning
- formidling
- forvaltning

#### **Mission**

Sydvestjyske Museers udgangspunkt er, at den lokale historie bedst kan forstås i et bredt geografisk og tidsmæssigt perspektiv.

Sydvestjyske Museer indsamler og bevarer viden og autentiske genstande som grundlag for sin kulturhistoriske fortælling.

Sydvestjyske Museer arbejder tværfagligt og forskningsbaseret og skaber kulturhistorie

Sydvestjyske Museer gør historien nærværende og forståelig for at bidrage til den enkeltes dannelse og kulturelle forankring.

Vision og mission er grundlaget for museets fremtidige arbejde, der i de kommende par år vil give store udfordringer såvel organisatorisk i det danske museumslandskab som økonomisk.



# ÅRSBERETNING SYDVESTJYSKE MUSEER

## Den Antikvariske Afdeling

### Kontorforhold

Desværre bød 2009 ikke på en løsning af den antikvariske afdelings kontorbehov, men der ses frem til, at dette problem forhåbentlig løses i 2010, da det er vigtigt for hele museets faglige fremdrift, at det antikvariske personale samles i ordentlige kontorer.

### Samarbejde med planmyndighederne

I forbindelse med udarbejdelsen af kommuneplanen har Esbjerg Kommunes og museets medarbejdere i årets løb haft et nært samarbejde bl.a. i forbindelse med de kulturhistoriske værdier i kommuneplanerne. Museets medarbejdere har endvidere gennemgået 34 lokalplaner og 2472 byggesager i Esbjerg og Billund Kommuner.

### Esbjerg Kommunes Byfond

Museet deltager i Esbjerg Kommunes Byfonds bestyrelse og har deltaget i møder og besigtigelsesture i 2009, hvor der var en særlig fokus på kulturmiljøer og landsbyer, også ved udpegelsen af præmierede bygninger og miljøer. Byfondens formål er at rådgive om og støtte udvendige renoveringer på bevaringsværdige bygninger i Esbjerg Kommune samt at præmiere gode eksempler på nybyggeri eller renoveringer.

Ved Esbjerg Kommunes Byfonds præmiering for året 2009 har bestyrelsen vedtaget at fremhæve:

1. Nørrelundparken i Ribe. Ejendommen er udtaget til præmiering for god genanvendelse og bevaring af helheden.
2. Tilbygningen til bygningskomplekset Skolebakken 171, Professionshøjskolen University College Vest. Ejendommen er udtaget til præmiering for god tilbygning og fornyelse.
3. Facadeombygningen på ejendommen Skolegade 85. Ejendommen er udtaget til præmiering for dristig fornyelse af facade i gadebilledet.
4. Området omkring Kongeåen ved Vilslev. Området er udtaget til præmiering for god bevaring af kulturmiljøet ved Vilslev og Vilslev Spang.
5. Bevarelsen af Mandø Mølle, Mandø Byvej nr. 35, Mandø. Mandø Mølle er udtaget til præmiering for fornem restaurering af markant historisk bygning
6. Muren omkring Stiftamtmandsgården i Puggaardsgade, Gravsgade og Bispegade i Ribe. Ejendommen er udtaget til præmiering for smuk bevaring af unikt bymiljø.



*Høgsbrogårdskatten - ½ kilo sølv og guld fra ituklippede romerske fade, sølvmonter og guldstænger. De første dele af skatten blev fundet med metaldetektor og resten siden udgravet. Skatten kan dateres til 400-årene e. Kr.*



# Den Antikvariske Afdeling

## Tilsyn med fredede fortidsminder

I 2009 fortsatte Sydvestjyske Museer tilsynet med de fredede fortidsminder, og inden sommeren var alle 357 fredede fortidsminder i Vejen Kommune tilset. I forbindelse med tilsynet indgik museet en aftale med Vejen Kommune om også at tilse 100m zonen og vurdere fortidsmindernes plejebehov, hvilket kommunerne er forpligtet til.

I marts skete der en positiv udvikling i forhold til højenes bevaring, idet overtrædelser af den 2 meter brede dyrkningsfri zone, der ifølge museumslovens §29e skal være rundt om de fredede fortidsminder, blev taget ind under de 117 krav de danske landmænd ifølge EU skal opfylde for at få hektarstøtte. Tilsynet skal således nu vurdere omfang og varighed af dyrkningsskaderne, hvorefter Kulturarvsstyrelsen sender sagerne videre til Fødevarerhverv, der står for selve sagsbehandlingen i forbindelse med hektarstøtten.

På tilsynet var det meget tydeligt, at det var de færreste landmænd, der havde lyst til at blive trukket i hektarstøtten og i slutningen af marts, hvor loven trådte i kraft, dukkede der mange nyetablerede 2m zoner op omkring højene.

I juli tilbagekaldte Kulturarvsstyrelsen tilsynscomputerne til opdatering, da de havde udviklet et nyt tilsynssoftware, der skulle erstatte det hidtidige, som der havde været visse problemer med, og samtidigt tage højde for den ændrede indrapportering af 2m-zoner.

Det nye system, der skulle fungere sammen med en ny

version af Kulturarvsstyrelsens database og hjemmeside "Fund og Fortidsminder" var forventet klart i slutningen af august. Systemet er dog fortsat ikke klart, og tilsynet med de fredede fortidsminder er derfor bagud. Det forventes dog at systemet snart er klart.

I efteråret har der således kun været ført tilsyn med den vilkårligt udtagne 1% af landbrug med hektarstøtte, der har fortidsminder på deres jord, som ifølge krav fra EU skal tilses om året.

## Samlingerne

Magasinindflytningen går støt og roligt fremad. Det er et stort arbejde at rengøre og samle alle genstande i sager, at fotografere og nedpakke dem. Alle sager fra de første 110 år af Den antikvariske Samlings historie er gennemgået, færdigdigitaliserede og på plads. I øjeblikket gennemgås en række sager fra 1960'erne. I dette årti begyndte de byarkæologiske udgravninger for alvor i Ribe med en række spændende udgravninger i den gamle bymidte. Fundmaterialet herfra er stort og spændende, og genstandene bliver med digitaliseringen, herunder fotos, samt placeringen i det nye magasin, nemmere at danne sig et overblik over. I december 2009 var der tilknyttet 14.158 genstandsfotos til databasen.

Museet har haft en omfattende undersøgelsesaktivitet i 2009, herunder mange arkæologiske forundersøgelser, men også en række, som dels viste sig at blive til større undersøgelser.



Ringspænde fra udgravningen i Fiskergade



# ÅRSBERETNING SYDVESTJYSKE MUSEER

## Den Museologiske Afdeling

### Udstillingssteder

Museet Ribes Vikinger  
Rådhusbygningen på Det gamle Rådhus i Ribe  
Esbjerg Museum  
Esbjerg Vandtårn  
Østskoven udstillingshus  
Marbækgårds lade

Museet nåede i 2009 ud til godt 80.000 brugere, og vi måtte derfor konstatere et fald på vores udstillingssteder sammenlignet med 2008. Finanskrisen satte sine tydelige spor hos alle turistattraktioner og således også på museerne, hvor det især var børnefamilier og de tyske turister, som manglede i højsæsonen.

### Ribe 1300 år jubilæum



Oplevelsesstien "Middelalderens Ribe" åbnes

Ribe by kan fejre sit 1300 års jubilæum i 2010, og derfor arbejdede alle gode kræfter i byen allerede fra 2008 på at udvikle aktiviteter, som kunne markere denne store begivenhed.

Medarbejdere fra museet stod naturligt i centrum for ideudvikling og bistand med historiske facts, da det jo

netop er fra Den antikvariske Samling at oplysningerne om Ribes fødsels stammer.

Mange af museets medarbejdere blev derfor fra begyndelsen af året involveret i allehånde projekter, som spændte lige fra bidrag til Ribes Histories bd. 1, over "Menu med historisk udgangspunkt" til kommunens ældre i samarbejde med Sundhed & Omsorg, til et omfattende undervisningsmateriale til alle landets skoleklasser i samarbejde med RAMS, Ribe Kunstmuseum, CfU Esbjerg og Skoletjenesten ved Esbjerg Kommune.

I januar måned begyndte arbejdet med at skaffe midler til museets egne jubilæumsaktiviteter, og en stor del af foråret gik således med at søge midler til bla. aktivitetsudstilling på Museet Ribes Vikinger, filmrevision, bogrevision og revision og udvidelse af basisudstillingen på Museet Ribes Vikinger.

### Tre medier og en udstilling

Udgangspunktet for museets hovedprojekter var, at den hidtidige formidling af Ribe Bys historie på Museet Ribes Vikinger byggede på den viden, man havde, da museet åbnede i 1995. De efterfølgende års forskning og vidensophobning var ikke integreret i formidlingen, så byjubilæet var en oplagt mulighed for at fortælle resultaterne af den nyeste forskning. Museet Ribes Vikinger formidler gennem flere medier, og derfor ville en forandring af indholdet i eet medie kræve en revision af samtlige. Derfor var det ikke en helt lille opgave - hverken i forhold til planlægning eller økonomi - vi stod overfor.

Sideløbende med opdateringerne af de tre formidlingsmedier på Museet Ribes Vikinger var det ambitionen at skabe en særlig jubilæumsudstilling, som brød med den traditionelle, velkendte museumsudstilling, både i form og indhold. Dette skulle først og fremmest ske ved, at udstillingen ikke kom med de endegyldige svar og sandheden om Ribes opståen og udvikling, men i stedet åbent lagde de mange muligheder frem for herigennem at inddrage udstillingens gæster aktivt. Samtidig skulle udstillingen baseres på bevægelse og leg, så den med rette kunne kaldes en aktivitetsudstilling. Arbejdet med udstillingen foregik hen over hele året 2009, men tog først rigtig fart, da Region Syddanmark i november tildelte projektet status som regionalt fyrtårn, og derfor støttede projektet med knap 1 mio. kr. fra regionens kulturpulje.

En lang række andre bidragsydere valgte at bakke op om Sydvestjyske Museers aktiviteter i forbindelse med jubilæumsåret, så der skal lyde en varm tak til Region Syd-



# Den Museologiske Afdeling

danmarks Kulturpulje, Lida og Oskar Niensens Fond, Therkel Jørgensens Legat, Lauritzen Fonden, Kulturarvsstyrelsen, Kulturministeriet, Ribe 1300 år - Esbjerg Kommune, Hiin Film, Ribe Kulturklub, Det Antikvariske Selskab, Dr. Margrethe II's arkæologiske Fond, Farumgaardfonden, Claus Sørensens fond, Sydbank Fonden. Foruden naturligvis også til Sydvestjyske Museers sædvanlige bidragydere.

## Middelalderbørn i bevægelse

Børn i 0-6 års alderen kan have stor fornøjelse af at få kulturhistorien fortalt - når blot det gøres rigtigt. En af de rigtige måder at gøre det på danner rammen for tænkningen i Børn, Natur & Bevægelse ved Esbjerg Kommune, som Sydvestjyske Museer indgik samarbejde med i 2009.

Målet med samarbejdet var at skabe en oplevelsessti fra Museet Ribes Vikinger til Slotsbanken, hvor børnene gennem bevægelse, brug af deres sanser og leg fik mulighed for at leve sig ind i middelalderen.

Museet lagde mange kræfter i at sikre oplevelsesstiens historiefaglige indhold og lagde grund og mandskab til bygningen af en særlig pavillon, hvor alle oplevelsesstiens mange rekvisitter og dragter kan opbevares i ly for vind og vejr. Oplevelsesstien "Middelalderens Ribe" blev indviet d. 13. november.

## Gå ind i Renæssancen på Quedens Gaard

2009 blev året hvor Sydvestjyske Museer og Esbjerg kommunale Skolevæsen indgik en partnerskabsaftale for at brede perspektivet på skoleundervisningen i Ribe by yderligere ud.

Resultatet blev et helt unikt tilbud, der fra skoleåret 2010/11 tilbydes alle Esbjerg Kommunes folkeskoleelever i 4. -6. klasse. Eleverne får mulighed for at deltage i et undervisningsforløb og besøg på Quedens Gård, hvor de bydes indenfor i det helt unikke historiske miljø i den gamle købmandsgård fra 1583. Jubilæumsåret blev springbrættet, men på sigt er det målet at udvikle skoletjenestetilbuddene ved Quedens Gård, der kan blive et unikt formidlingssted ikke kun lokalt, men også nationalt.

## Virtuel kulturhistorie

På Museet Ribes Vikinger åbnede d. 3. december resultatet af en del af den regionale kulturaftale mellem Kulturarvsstyrelsen og Kulturregion Vadehavet. Alle biblioteker, museer og lokalarkiver i Vadehavskommunerne har gennem et ABM-samarbejde skabt forbindelse til Historisk Atlas og dermed sat kulturhistorien i Vadehavskommunerne på det digitale verdenskort. Arbejdet fortsætter i 2010 og kan forhåbentlig blive en integreret del af de nye regionale kulturaftaler, når disse igen skal forhandles.

## Renovering af Museet Ribes Vikingers tag

Taget på Museet Ribes Vikinger har gennem flere år været utæt, så større regnskyl nødvendiggjorde spande i publikumsområderne og gav bekymrede miner hos medarbejderne.

Da Esbjerg Kommune overtog det udvendige vedligehold på bygningen var noget af det første, der blev prioriteret, et nyt undertag, så både udstillinger, publikum og medarbejdere ikke længere behøver bekymre sig om elementernes rasen.

Kulturnatten på Esbjerg Museum: "50'er drømme"



## ASR 13 Lindegården

Udgravningen afsluttedes i marts, og hen over sommeren blev over 100 sække med kulturlag fra udgravningen vandsoldet. Fundmængderne var ekstraordinære. For første gang er det lykkedes at få et indblik i 1000-årenes Ribe, hvor byen synes at gennemgå en udvikling fra et kirkeligt center med en central rolle i den kristne mission til en stor handelsby med et vidtstrakt internationalt kontaktnet. Også fra det følgende 12. århundrede er fundmængderne uden sidestykke og tæller unikke mønter, smykker af metal, glas og rav, kamme og skrinbeslag o.m.a. Bearbejdning og beretningsarbejde pågår.

Udgravningsleder: Morten Søvsø  
 Undersøgelsestidspunkt: Indtil 23. september  
 Undersøgelsen blev betalt af Kulturarvsstyrelsen

## ASR 15 Ribe Kunstmuseum, kælderen

I perioden marts-juni 2009 blev der gennemført en undersøgelse i kælderen af Ribe Kunstmuseum i forbindelse med den igangværende, omfattende renovering af huset. Der blev anlagt en række søgegrøftslignende felter på tværs af den parcelstruktur der fandtes i 8.-9. Århundrede. Hovedparten af felterne blev kun undersøgt i de øverste lag, men i ét rum blev snittet ført helt til bunden af kulturlagene. Udgravningen var særdeles fundrig med markedspladsens sædvanlige rige affaldsmængder fra metalstøbere, glasperlemagere, ravslibere, samt importerede varer som keramik, kværnsten m.m.

Udgravningsleder: Claus Feveile  
 Undersøgelsestidspunkt: 04.03-03.06  
 Undersøgelsen blev betalt af Ribe Kunstmuseum

## ASR 520-536: Gravminderegistrering Ribe Domprovsti

I juni måned begyndte arbejdet med at gennemgå de af Ribe Domprovstis kirkegårde, der endnu ikke har fået udpeget bevaringsværdige gravminder til registrering (dvs. fredning). Det drejede sig om følgende 17 kirkegårde: Darum, Farup, Gredstedbro, Hjortlund, Hunderup, Hviding, Jernved, Kalvslund, Mandø, Obbekær, Ribe gl. og ny kirkegård, Roager, Seem, Spandet, Vester Vedsted og Vilslev. For 5 kirkegårde i provstiet er der udarbejdet registreringskort (skt. Knuds, skt. Ansgars (begge i Bramming), Gørding, Vejrup og Vester Nykirke), og som derfor ligger klar til endelig registrering og fredning. Provstiudvalget går i løbet af 2010 i gang med at frede de bevaringsværdige gravstene.

Projektansvarlig: Kirstin Eliassen og Camilla Post  
 Tidspunkt: 11.6.-31.12.2009  
 Projektet blev betalt af Ribe Domprovsti

## ASR 1979 Fire cykelstier

I forbindelse med anlæggelsen af fire cykelstier (Sejstrup-Gredstedbro, Kærboel, Hunderup mod nord og Vilslev-Gredstedbro) har museet overvåget anlægsarbejdet. Ved Sejstrup-Gredstedbro cykelstien fandtes spredte gruber fra bronzealder, mens de øvrige tre strækninger var uden fortidsminder.

Udgravningsleder: Claus Feveile  
 Undersøgelsestidspunkt: december 2008 - februar 2009  
 Undersøgelsen blev betalt af Esbjerg



Gravstenen på Mandø er sat over den ilanddrevne Reinhold Schmieber, hvis lig drev i land på Mandø. Liget blev begravet på kirkegårdens nordvestlige del, stedet hvor strandvaskere o.lign. blev begravet. Stenen er et massefremstillet produkt til døde tyske soldater fra 1. Verdenskrig.

Kommune

## ASR 1992 Fiskergade

I forbindelse med renovering af Ribes Fiskergade blev udskiftningen af kloaker og vandør m .m. fulgt, og de fremkomne kulturlag og strukturer under gaden blev registreret. De arkæologiske undersøgelser kunne bekræfte, at gadeforløbet Fiskergade er anlagt i 1400-årene efter en storstilet opfyldning af åbrinken, som stod på igennem 1300-årene. De sorte opfyldslag indeholdt et fint fundmateriale fra 1300-årene. Heriblandt to smukke ringspænder. Der blev endvidere fundet et stort stykke af en ringbrynje. Bevaringsforholdene for organisk materiale var gode i de våde lag under gaden, og i kloakgrøften fremkom en hel del egetømmer både stående og liggende i lagene. Tømmeret har nok primært tjent til at holde på fyldmasserne, og der blev



# Undersøgelser

udtaget en række prøver til dendrokronologisk datering, som med større præcision vil kunne fortælle om områdets udvikling.

Udgravningsleder: Troels Bo Jensen

Undersøgelsestidspunkt: 20.04-26.06

Undersøgelsen blev betalt af Esbjerg Kommune.

## ASR 2320 Jedsted Vest

I forbindelse med en privat udstykning af fire parcelhusgrunde i vestkanten af Jedsted blev arealet på ca. 5000 kvadratmeter forundersøgt. Der fremkom væsentlige fortidsminder på en del af arealet i form af bebyggelsesspor fra ældre romersk jernalder (0-200 e.kr) og høj/sen-middelalder (12-1600 e.kr). Udstykningen af denne del blev efterfølgende opgivet. På den anden del af området fremkom spredte anlæg og dele af mindst ét hus fra sen førromersk jernalder-ældre romersk jernalder (c. 100.f.kr - 200 e.kr). Fundenes karakter gør dog, at dette areal kunne frigives uden yderligere undersøgelser.

Udgravningsleder: Claus Feveile

Undersøgelsestidspunkt: 20.-26.01

Undersøgelsen blev betalt af Sydvestjyske Museer

## ASR 2321 Høgsbrogårdskatten - en brudsølvskat fra 400-årene e. Kr.

I begyndelsen af februar 2009 ringede en af vores metaldetektorfolk, Jens Lau, at han havde fundet nogle stykker sølv indenfor et ret lille område på ca. 10x10 meter på en mark i Hviding Sogn, sydvest for Ribe. I de følgende par uger blev afsøgningen intensiveret. Det stod hurtigt klart, at der var tale om en meget sjælden type skattefund, en såkaldt brudsølvskat bestående af ituklippede dele af romersk bordservice (fade, skåle m.m.) suppleret med sølvbarrer, sølvmønter og smykkefragmenter. Endelig fandtes der også lidt guld. I foråret 2009 blev der undersøgt et ca. 1000 kvadratmeter stort areal. Det viste sig, at hele skatten lå i forstyrret leje. Der blev fundet spor efter et kulturlag fra jernalderen, hvor skatten nok oprindeligt har ligget. Ned gennem dette lag er der i "nyere tid" - for måske 100-300 år siden - gravet en række sandtagningshuller, hvorved skatten er blevet spredt. Indtil nu er der fundet i alt 140 stykker sølv og guld med en samlet vægt på ca. 520 gram. Lige uden for kulturlaget fremkom dele fra mindst tre bygninger, der kan være samtidige med skatten.

Udgravningsleder: Claus Feveile

Undersøgelsestidspunkt: 17.03-08.04

Undersøgelsen blev betalt af Kulturarvsstyrelsen

## ASR 2325 Katedralskolens nybyggeri i Sviegade

Overvågning af boring til støbte funderingspæle til et

nybyggeri på ca. 340 m<sup>2</sup>. I de opborede kulturlag fandtes en del keramik stammende fra middelalder og renæssance, men mulighederne for nærmere iagttagelse af lagfølgerne var stærkt begrænsede.

Udgravningsleder: Troels Bo Jensen

Undersøgelsestidspunkt: 06.-08.07

Undersøgelsen blev betalt af Ribe Katedralskole.

## ASR 2330 Nørrebyvej 23, Vilslev

Mindre forundersøgelse i den centrale del af landsbyen Vilslev forud for udstykning af byggegrund. Undersøgelsen påviste et mægtigt muldlag af 1-1½ meters tykkelse, efter alt at dømme dannet i eftermiddelalderlig tid, og herunder dårligt bevarede stolpehuller og øvrige anlæg, nok stammende fra en gård anlagt i renæssancetiden. Området frigivet til udstykning, da det kommende projekt ikke truer fortidsminderne på stedet.

Udgravningsleder: Morten Søvsø

Undersøgelsestidspunkt: 23.-24.04

Undersøgelsen blev betalt af Sydvestjyske Museer

## ASR 2332 Østerlundvej, Spandet

I et område, hvor der påtænkes anlagt grusgrav, blev først gennemført en markvandring uden fund af kulturhistorisk interesse og derefter besigtigelse af det sidenhen gummigedsafrømmede areal. Der påvistes ikke fortidsminder på det afrømmede areal, som blev frigivet til råstofindvinding. Udgravningsleder: Morten Søvsø. Undersøgelsestidspunkt: 24.06. Undersøgelsen blev betalt af Sydvestjyske Museer

## ASR 2333 Arnumvej, Spandet

Mindre forundersøgelse forud for udstykning af byggegrunde. Der fandtes ikke fortidsminder. Udgravningsleder: Morten Søvsø. Undersøgelsestidspunkt: 28.05. Undersøgelsen blev betalt af Sydvestjyske Museer

## ASR 2336 Klostermarken, etape IV

Større forundersøgelse af 15 ha forud for planlagt byggemodning af parcelhusgrunde. I arealets sydlige del fremkom dele af en bebyggelse fra yngre bronzealder og førromersk jernalder, idet mindst 4-5 hustomter blev erkendt. Et areal på ca. 2ha er indstillet til undersøgelse, hvis byggemodningsplanerne realiseres.



Ansigtsskæppe, 1200-årene



# ÅRSBERETNING SYDVESTJYSKE MUSEER

## Undersøgelser

Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen  
Undersøgelsestidspunkt: 28.09-14.10  
Undersøgelsen blev betalt af Esbjerg Kommune

### **ASR 2337 Ribe Erhvervsområde Øst, etape III**

Større forundersøgelse af 9,5 ha forud for planlagt byggemodning af erhvervsgrunde. Bortset fra enkelte vejforløb, antagelig fra historisk tid, fremkom der ingen væsentlige fortidsminder og hele arealet kunne frigives til det planlagte formål, uden yderligere arkæologiske undersøgelser.

Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen  
Undersøgelsestidspunkt: 04.-10.11  
Undersøgelsen blev betalt af Esbjerg Kommune

### **ASR 2342 Gredstedbro vest**

Forundersøgelse af 8 ha, hvor der planlægges dybdepløjet inden skovrejsning. I et mindre område i den sydlige del af arealet blev der fundet plovspor fra oldtiden, en grube fra ældre jernalder, stolpehuller fra en formodet hustomt, samt enkelte kogestensgruber. Arealet friholdes for beplantning.

Udgravningsleder: Anders Olesen  
Undersøgelsestidspunkt: 25.11  
Undersøgelsen blev betalt af Kulturarvsstyrelsen

### **ASR 2343 Industrivej 20B, Ribe**

Større forundersøgelse af ca. 1 ha. i Ribes gl. industrikvartér. Der fandtes mange hjulspor, som stedvis antog hulvejslignende karakter. Kortstudier tyder på, at størstedelen af vejsporene stammer fra Ribe-Kolding Landevejen, som den forløb i første halvdel af 1800-årene, mens andre spor må antages at gå tilbage til middelalderen. Området frigivet efter forundersøgelsen.

Udgravningsleder: Morten Søvsø  
Undersøgelsestidspunkt: 07.07  
Undersøgelsen blev betalt af Ribe Cykellager A/S

### **ASR 2345 Ungdomshøjskolen i Vester Vedsted**

Mindre forundersøgelse af ca. 500 kvadratmeter, hvor der planlægges opførelse af ny elevfløj. Der fremkom ingen anlægsspor og arealet kunne frigives uden yderligere arkæologiske undersøgelser.

Udgravningsleder: Claus Feveile  
Undersøgelsestidspunkt: 03.09  
Undersøgelsen blev betalt af Sydvestjyske Museer.

### **ASR 2347 Vestermarksvej 20**

Større forundersøgelse af ca. 1 ha, hvor der planlægges opført løsdriftstald m.m. Der fremkom ingen anlægsspor og arealet kunne frigives uden yderligere arkæologiske undersøgelser.

Udgravningsleder: Claus Feveile  
Undersøgelsestidspunkt: 27.10  
Undersøgelsen blev betalt af privat bygherre.

### **ASR 2355 Hermelintofte**

Større forundersøgelse af ca. 0,6 ha, hvor der planlægges byggemodnet parcelhusgrunde. Der fremkom ingen anlægsspor, og arealet kunne frigives uden yderligere arkæologiske undersøgelser.

Udgravningsleder: Claus Feveile  
Undersøgelsestidspunkt: 27.10  
Undersøgelsen blev betalt af Esbjerg Kommune



*Nordfransk kande, 1200-årene*

### **ASR 2357 Thorsmarksvej 7**

Mindre forundersøgelse af areal, hvor der planlægges terrænregulering og nyopførelse af stuehus. Der fremkom væsentlige spor efter mindst tre-fire hustomter fra middelalderen, 12-1300-årene. Anlægsarbejdet blev efterfølgende justeret, således at fortidsminderne ikke lider overlast og det planlagte byggeprojekt kan gennemføres uden yderligere arkæologiske undersøgelser.

Udgravningsleder: Claus Feveile  
Undersøgelsestidspunkt: 18.-19.11  
Undersøgelsen blev betalt af Sydvestjyske Museer

### **ASR 2358 "Trekanten" - Stampemøllevej**

Forundersøgelse af 6240m2 forud for anlæggelsen af en parkeringsplads, hvor der fandtes resterne af de sydlige indfaldsveje til Ribe. Desuden fandtes en række grøfter, der muligvis kan stamme fra en matrikelinddeling der er



ældre end den der ses på original 1 kortene. Da arealet var dækket af et op til 1 meter tykt moderne opfyldningslag og parkeringspladsen derfor ikke ville gå ned i kulturlagene, blev arealet frigivet umiddelbart efter prøvegravningen.

Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen

Undersøgelsestidspunkt: 16.12

Undersøgelsen blev betalt af Esbjerg Kommune

### **ESM 2307-4U, Krusborg, Tjæreborg Sogn**

Undersøgelse af 4.600 m<sup>2</sup> forud for grusindvinding, hvorved der blev fundet 1 urne fra ældre romersk jernalder, samt rester efter 7 gårdsanlæg fra yngre førromersk eller ældre romersk jernalder. Heraf var det ene bevaret i to faser, og tre af gårdene havde rester efter indhegninger. To af beboelseshusene havde rester efter væggrofte, og ét hus uden væggroft havde rester efter en primitiv brolægning i staldenden. Fra samme periode fremkom endvidere et større grubekompleks. Fra bronzealderen eller ældre jernalder var der 22 kogestensgruber, og fra yngre stenalder eller ældre bronzealder fandtes der et enkelt grubekompleks.

Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen

Undersøgelsestidspunkt: 27.02-30.01 & 02.-13.03.

Undersøgelsen blev betalt af NCC A/S

### **ESM 2616, Sneumvej, Tjæreborg Sogn**

Undersøgelsen omfattede ca. 1000 kvadratmeter med spredte bebyggelsestidspunkter i form af et par dårligt bevarede hustomter fra ældre romersk jernalder.

Udgravningsleder: Palle Siemen

Undersøgelsestidspunkt: 08.-09.06.

Undersøgelsen blev betalt af Sydvestjyske Museer

### **ESM 2617-4 Guldager/Navervænget og ESM 2617-5 Guldager/Jysk Gulvdesign, større forundersøgelse og undersøgelse**

1,7 ha blev forundersøgt i slutningen af maj. Der blev i flere områder fundet spor af antikvarisk interesse i form af både stolpehuller, der repræsenterer huse, men også grøfter. Bebyggelsestidspunkterne og grøfterne på området er højst sandsynlig fra 12-1300tallet, og bebyggelsen knytter sig således til grøfterne og gårdene fra ESM 2617-1 og ESM 2617-3. Under forundersøgelsen af ESM 2617-4F Navervænget, var det konstateret, at der var blevet aftrømmet muld af på et større stykke nord for området. Det var tydeligt, at sporene af antikvarisk interesse fortsatte der. Efter venlig samtale med ejeren af jorden, blev det aftalt at museet selv afholdt udgifterne for en undersøgelse der.

1800 m<sup>2</sup> af området var allerede blevet solgt, hvorfor dette areal blev udgravet umiddelbart efter forundersø-

gelsen. Her fandtes 2 huse formentlig fra middelalderen samt indtil flere grøftforløb. I den sydligste del af området ses en formodet nordlig væg af et hus, der går øst-vest. Det formodes, at de fundne anlæg indgår i det kompleks, som flere udgravninger på området har afdækket som værende den tidligere Guldager Landsby. Den foreløbige bearbejdning har vist, at bebyggelsestidspunkterne stammer fra omkring 11-1300tallet, og må derfor være forløberne for Guldager som vi kender det i dag.

Udgravningsleder: Kamma Marie Poulsen-Hansen/Palle Siemen

Undersøgelsestidspunkt: 25.05-19.06

Undersøgelsen blev betalt af Esbjerg Kommune/Sydvestjyske Museer

### **ESM 2676F Andrup, større forundersøgelse**

Privat bygherre havde bedt om en forundersøgelse af området forud for byggemodning af det 7,5 ha store areal. Der blev fundet flere områder med spor af antikvarisk interesse. En større del af området afdækkedes huse og dobbelstolpehegn fra germanertid. Længst mod vest på området var der ydermere mulige spor af middelalderlig bebyggelse. To større områder blev indstillet til udgravning

Udgravningsleder: Kamma Marie Poulsen-Hansen/Palle Siemen

Undersøgelsestidspunkt: 09.-10. 03 og 17. 03 2009 (opmåling foregået mellem disse dage).

Undersøgelsen blev betalt af Gunnar Rask Jensen

### **ESM 2676-1 U Andrup, udgravning**

Undersøgelse forud for byggemodning af udstykning til villakvarter (1. og vestligste etape af arealet), hvorved der primært blev fundet bebyggelse fra jernalderen i form af treskibede huse.

Ældst er bebyggelse fra førromersk jernalder, hvor der fundet syv små huse, to er af typen med væggroft. Tilhørende er karakteriske gruber, hvoraf en del af disse gruber indeholdt lerkarskår fra antagelig per. I af førromersk jernalder.

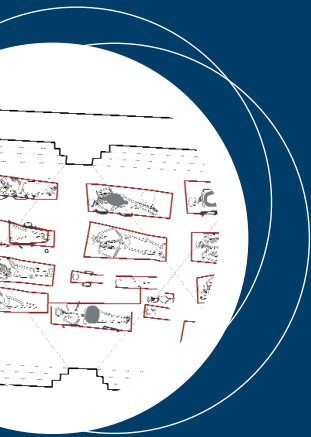
Der fandtes omfattende bebyggelse fra især ældre germansk jernalder, evt. også yngre romersk jernalder. Fra denne bebyggelse blev afdækket i alt 34 huse fra mindst fem gårdsanlæg eller flere faser af de samme gårdsanlæg med adskillige velbevarede hegnforløb, samt fire grubehuse, fire jernudvindingsovne og en brønd.

Germanertidshusene fordeler sig på tre faser. Gårdene har været afgrænset fra hinanden af hegn. Der findes enkelte hegnshuse. I ét hegnforløb ses fem forskellige



# ÅRSBERETNING SYDVESTJYSKE MUSEER

## Undersøgelser



forløb af tagbærende stolper i sadeltagshegnene. Gårdsanlæggene har ligget samlet på en række igennem flere faser på en sydvendt let skrånende areal. Der fandtes også en brønd, som indeholdt en brøndkasse tildannet af genbrugstræ. Det velbevarede egetræ gav en dendrokronologisk datering til 489/490.

I den nordlige del af udgravningsfeltet fandtes langhuse med stald i vestenden og beboelse i østenden. I disse huse mangler den 2. sydlige tagbærende stolpe i beboelsedelen, et træk kendt fra 500-årene. Øst eller vest for gårdsanlæggene findes grubehusene, oftest af typen med seks stolper.

Et større grøftforløb bestående af op til fire grøfter, eller gengravninger, er stratigrafisk yngre og skal nok placeres i middelalderen, sandsynligvis tilhørende den øst herfor middelalderlige bebyggelse erkendt i forundersøgelsen.

Udgravningsleder: Sarah Qvistgaard/Palle Siemen.

Undersøgelsestidspunkt: 15.06-29.09 2009.

Undersøgelsen blev betalt af Gunnar Rask Jensen.

### **ESM 2690, Skovrejsninger 2009, Billund og Esbjerg Kommuner - forundersøgelser**

Museet havde indstillet i alt 20 af de 27 modtagne skovrejsningssager til forundersøgelse, men den tildelte bevilling rakte kun til forundersøgelser på 9 sager. På 4 af disse sager blev større eller mindre arealer indstillet til friholdelse for dybdepløjning og/eller tilplantning - på en af dem er der tale om så store arealer, at skovrejsningen formentlig ikke kan gennemføres - mens de sidste 5 sager kunne frigives efter endt forundersøgelse. Følgende sager blev prøvegravet:

#### **ESM 2690-335-03634, Kirkebyvej 132, Sdr. Omme**

7,6 ha prøvegravet, intet fundet, arealet frigivet til dybdepløjning.

#### **ESM 2690-335-03637, Dalsvej 10, Grindsted**

3,8 ha prøvegravet, intet fundet, arealet frigivet til dybdepløjning.

#### **ESM 2690-335-03652, Morsbøl Skolevej 33, Grindsted**

3,7 ha prøvegravet, intet fundet, arealet frigivet til dybdepløjning.

#### **ESM 2690-335-03698, Sjelborg Kirkevej 5, Esbjerg**

2 ha prøvegravet, intet fundet, arealet frigivet til dybdepløjning.

#### **ESM 2690-335-03716, Langgade 33, Donslund, Hejnsvig**

6 ha prøvegravet. Den registrerede gravhøj 190603-259 fandtes ikke. Til gengæld fandtes bebyggelse spor i form af stolpehuller og gruber med keramik fra yngre stenalderens tragtbægerkultur (ca. 4000-2800 før Kristus). Tre områder på i alt ca. 1,5 ha blev indstillet udtaget af skovrejsningen.

#### **ESM 2690-335-03812, Sadderupvej 9, Esbjerg**

7,5 ha prøvegravet. Den registrerede gravhøj 190510-175 fandtes ikke. Til gengæld blev der konstateret omfattende spor af en middelalderlig landbebyggelse med huse, hegn, skelgrøfter, brønde m.v. på den nordlige halvdel af området ud mod bygaden, bl.a. et hus med buede langvægge, som kunne tyde på at dele af bebyggelsen er fra vikingetid-tidlig middelalder (800-1200). Længere mod syd fandtes tillige spor af en gård fra ældre jernalder (o. Kristi fødsel) samt mere omfattende bebyggelse spor fra yngre jernalder (400-800). På baggrund af forundersøgelsen blev fire store områder på til sammen ca. 4,5 ha indstillet udtaget af skovrejsningen, som dermed formentlig ikke kunne realiseres.

#### **ESM 2690-335-03894, Sønderhedevej 19, Vorbasse**

2,6 ha prøvegravet, intet fundet, arealet frigivet til dybdepløjning.

#### **ESM 2690-335-03930, Søgårdvej 145, Donslund, Hejnsvig**

9,4 ha prøvegravet i område, hvor der tidligere var fundet spor af en germanertidsbebyggelse (190603-269). I et stort område øst for Søgård og ud til Nebel Nørrebæk fandtes da også omfattende bebyggelse spor fra germansk jernalder (ca. 400-600) i form af flere huse, hegn, jernudvindingsovne og et enkelt grubehus. Bebyggelse sporene strakte sig over et areal på mindst 260x150-200 m, som blev indstillet udtaget af skovrejsningen.

#### **ASR 2342\_K3 (ESM 2690), Møgelhøjvej 15, Gredstedbro**

2,6 ha prøvegravet. Der fandtes enkelte bebyggelse spor i form af en grube og et muligt hus fra ældre jernalder samt udaterede plovspor og kogestensgruber. Et mindre areal på ca. 0,6 ha blev indstillet udtaget af skovrejsningen.

Udgravningsleder: Anders Olesen/Ingrid Stoumann

Undersøgelsestidspunkt: 19.10.-17.12.

Undersøgelsen blev betalt af Kulturarvsstyrelsen

# ÅRSBERETNING SYDVESTJYSKE MUSEER

## Undersøgelser



### **ESM 2560 Opmåling af Hjem Is s bygning, Auktionsgade 6**

I forbindelse med en kulturhistorisk undersøgelse af Hjem IS, blev virksomhedens administrationsbygning opmålt i samarbejde med elever fra Erhvervs Akademi Vest.

For undersøgelsen stod: Underviser Palle Olsen, EA Vest og Mette Slyngborg.

Undersøgelsestidspunkt: April

Undersøgelsen blev betalt af Sydvestjyske Museer

### **ESM 2672 Hjem Is - en kulturhistorisk undersøgelse**

Undersøgelsen, der blev foretaget i forbindelse med lukningen af Hjem Is' fabrik i Esbjerg, fortsatte i 2009 støttet af Kulturarvsstyrelsen. På baggrund af 27 interviews med daværende og tidligere ansatte, indsamlede arkivalier, fotodokumentation og hjemtagelser af genstande til samlingen blev der skrevet en rapport om kulturen på Hjem IS, og virksomhedens historie. Bearbejdelsen af kilder, bl.a. transcription af interviews betød et nyt materiale, som nu foreligger som en færdig undersøgelse. Historien om Hjem Is er både international, national og lokal historie, og medarbejdernes beskrivelse af den specielle hjem-is ånd viser, hvordan virksomheden ser sig selv indefra.

Undersøgelsen blev foretaget af Mette Slyngborg.

### **ESM 2696-1F, Sdr. Omme Ny Varmeværk - større forundersøgelse**

Større forundersøgelse af 1,5 ha forud for opførelsen af nyt varmekværk i Sdr. Omme. I den sydlige del af arealet fandtes et lille område med enkelte bebyggelsesspor i form af stolpehuller fra huse samt en kogestensgrube, antagelig fra bronzealder. Et 2.600 m<sup>2</sup> stort areal blev indstillet til videre undersøgelse i 2010.

Udgravningsleder: Kamma Marie Poulsen-Hansen/Ingrid Stoumann

Undersøgelsestidspunkt: 16.12.-17.12.

Undersøgelsen blev betalt af Sdr. Omme Varmeværk

### **ESM j.nr. 2698F Spangsbjerg Kirkevej, større forundersøgelse**

Forud for byggemodning havde EUC-vest samt Esbjerg Højskole udbedt sig en forundersøgelse af et ca. 2 ha stort område. Ved forundersøgelsen fandtes 4 grubehuse, formentlig fra yngre jernalder, 3 dobbeltstolpehegn formentlig fra 4.-5. århundrede. Hegnene knytter sig formentlig til de hustomter, der fandtes. Der fandtes 6 sikre hustomter, heraf er det ene formentlig fra vikingetid. Bebyggelsen knytter sig til ESM 730 Spangsbjerg Kirkevej.

Et område på ca. 1,3 blev indstillet til udgravning. Udgravningsleder: Kamma Marie Poulsen-Hansen/Palle Siemen

Undersøgelsestidspunkt: 12.-13.10.2009

Undersøgelsen blev betalt af EUC Vest

### **ESM j.nr. 2701 Gabelsvej, mindre forundersøgelse**

Forud for salg til byggemodning har Esbjerg Kommune bedt om en forundersøgelse af arealet på ca. 3000m<sup>2</sup>. Der fremkom ingen spor af antikvarisk interesse. Området blev umiddelbart efter frigivet til byggemodning.

Udgravningsleder: Kamma Marie Poulsen-Hansen/Palle Siemen

Undersøgelsestidspunkt: 09.12

Undersøgelsen blev betalt af Esbjerg Kommune

### **ESM j.nr. 2702-1F, Ravnsbjerg, Guldager Sogn - større forundersøgelse**

Større forundersøgelse af ca. 8,5 ha forud for byggemodning. Den nordvestligste del af området var tæt pakket af bebyggelsesspor fra yngre bronzealder, ældre jernalder, samt resterne efter den østlige del af Ravnsbjergs bebyggelse fra middelalderen /renæssancen, heriblandt en teglbrændingsovn. 2,5 ha blev indstillet til videre undersøgelse.

Udgravningsleder: Steen Frydenlund Jensen

Undersøgelsestidspunkt: 26.11-04.12.

Undersøgelsen blev betalt af Svend B.

Thomsen A/S



Seglstampe, 1300-årene

### **ESM j.nr. 2703, Sædding Strandvej 255B, mindre forundersøgelse**

Området er 4350 m<sup>2</sup>. Der fandtes ingen spor af antikvarisk interesse. Visse topografiske forhold kunne iagttages. Beliggenheden på den første geest-tunge ved ådalen gav anledning til at efterprøve en hypotese om tilstedeværelsen af bebyggelse fra germansk jernalder eller vikingetid. Ved forundersøgelsen blev dette afkræftet. I hvert fald breder bebyggelsen sig ikke over et større område. Det kan dog ikke afslås, at der ligger en bebyggelse længere nord på geesttungen. Området blev frigivet til byggemodning.

Udgravningsleder: Kamma Marie Poulsen-Hansen/Palle Siemen

Undersøgelsestidspunkt: 29.10

Undersøgelsen blev betalt af Sydvestjyske Museer



# ÅRSBERETNING SYDVESTJYSKE MUSEER

## Udstillinger og aktiviteter

### Udstillinger og aktiviteter på Museet Ribes Vikinger

#### Særudstillinger

19.06-15.11: Afrika?

#### Forhalsudstillinger

07.02-07.06: Middelalderens Ansigt

15.06-01.10: Fine fund fra Ribe

10.10-22.11: Æblets kulturhistorie

01.12-03.01: Julegavens historie

#### Vinterferie

07.02-22.02: Tæl munke

#### Påske

04.04-13.04: Tæl forårsblomster

08.04-10.04: Dekorér påskeæg

#### Sommeraktiviteter

30.05-14.09: Lær om vikingernes skibe

07.07-29.08: Sommerferieaktiviteter

Tirsdage, onsdag og torsdage:

Vikingeperler for børn

Leg med Kristine og Rolf.

Grav i den arkæologiske sandkasse

Børnerundvisninger på dansk og tysk.

Alle onsdage i juli og august: Aftenåbent og Ghostwalks

#### Efterårsferie

12.10-16.10: Æbleværksted og konkurrencen Tæl Iduns gyldne æbler

#### Jul

01.12-31.12: Nissejagt

01.12-31.12: Julekalender

### Udstillinger og aktiviteter på Esbjerg Museum-Særudstillinger

31.05 2008-31.05: Elsker-elsker ikke

22.11 2008 -19.04: Troens Ord

02.12 2008-04.01: Krybbens fortælling

13.06-17.01 2010: Gi' den gas! - danske knallerter i 1950'erne

01.12-03.01 2010: Juleudstilling "I denne søde juletid"

#### Vinterferie

11.-13.02: Lav dit eget Valentines-kort

#### Sommerarrangement

22.08: Den Store Knallertdag

#### Efterårsferie

10.-18.10: Efterårskonkurrence: "Giv den gas i detaljen"

#### Jul

01.12-31.12: Julekalender

### Udstillinger og aktiviteter i Esbjerg Vandtårn Påske

09.-10.04: Find Påskeharens æg i Vandtårnet

#### Efterårsferien

10.-18.10: Børnekonkurrence i Esbjerg Vandtårn

#### Øvrige aktiviteter

430 rundvisninger og Ghostwalks for grupper og skoleklasser á 1 times varighed på Museet Ribes Vikinger og i Ribe by

21.04: Foredrag "... og det var Danmark, olé, olé, olé!"

Om danske nationale symboler

24.04: Forskningen Døgn, Gravhøje og deres bevaring

08.-10.05: Sydvestjyske Museer på Korskro Hestemarked

20.06: Kulturhistorisk vandring i Grimstrup krat i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening

15.-16.08: Sydvestjyske Museer på Korskro Hestemarked

04.-05.09: Borgerdage på Museet Ribes Vikinger for Esbjerg Kommunes indbyggere

11.10: Kulturnat på Ribes Vikinger, Mens vi venter på Ansgar

09.10: Kulturnat på Esbjerg Museum, "50'er-drømme"

12.-13.12: Jul på Quedens gård i samarbejde med Peter Jul gruppen

### Museumforeningsforedrag og arrangementer

#### Det Antikvariske Selskab

13.01 Omkring Krogsgård - arkæologi og historie

18.02: Ribebispens gård i Lustrup

22.02: Fastelavn i Quedens Gaard.

12.03: Tycho Brahe - hans liv på Hven og hans død i Prag

27.04: En fremmed gennem markerne. Vandring fra Ribe til Rom

16.05: Tur rundt på Den gl. Kirkegård i Ribe

06.06: Sognetur til Guldager Sogn

24.09: Danefæ fra Ribe og andre spændende fundsteder i Danmark

26.09: Sognetur til Jerne Sogn

27.10: Det sorte kabinet - overvågning, censur og spionage i enevældens Danmark

18.11: Fra slave til general i Osmannerriget - Hark Olufs' hjemkomst

02.12: Fortællinger om det gamle Ribe

12.-13.12: Bogbazar i Toldboden

#### Esbjerg og Omegns Museumsforening

18.02: "Vi graver et spadestik dybere"

11.03: Generalforsamling og foredrag: "År 1 med Sydvestjyske Museer"

18.03: Sydvestjyske Museers magasin

16.05: Forårstur: Herregården Nørre Vosborg

19.09: Kør selv tur til Nymindegab Museum

20.10: "Skønhedens befrielse". Mød forfatteren Morten Skriver

11.11: Fru Kirsten Hüttemeier - en moderne kvinde



# Publikationer og foredrag

## Kirstin Eliassen:

Der frühmittelalterliche Burgenbau in Dänemark, tiltrædelsesforedrag til Wissenschaftlicher Beirat der Deutsche Burgenvereinigung e.V., Kronberg, Tyskland.

## Claus Feveile:

Skatten blev gravet op af sin ejermand. En næsten tømt møntskat fra 1200-årenes Lustrupholm ved Ribe. Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad 2009:1, s. 3-6.

Sammen med Mette Højmark Søvsø. Nørlundvej - en graplads fra vikingetiden. Arkæologi i Slesvig / Archaeologie in Schleswig 12, s.175-185.

Sammen med Mette Højmark Søvsø. Vikingetidsgravpladsen ved Hunderup - 15 jordfæstegrave omkring en storstensgrav fra stenalderen. By, marsk og geest 21, s. 33-48.

Sammen med Kim Aaris-Sørensen. Urokseskraniet fra stemmeværket ved Tved Å / Høllet bæk - et sjældent zoologisk fund fra Sydvestjylland. By, marsk og geest 21, s. 5-9.

Anmeldelse af "Berichte über die Ausgrabungen in Haithabu" 36, i Fornvännen 2009/1, s. 66-68.

The fortifications of Viking age Ribe. I: Segsneider, M. (ed): Ringwalle und verwandte Strukturen des ersten Jahrtausends n. Chr. An Nord- und Ostsee. Internationales Symposium Utersum auf Föhr 29. September - 01. Oktober 2005, s. 71-85.

Ribe - emporia and town in 8-9th Century, foredrag på konferencen: From One Sea to Another. Trade Centers in the Northern Europe and Mediterranean during the Early Middle ages, Comacchio, Italien.

Sammen med Morten Søvsø. Publicerede og ikke-publicerede byarkæologiske undersøgelser i Ribe, Byarkæologisk Møde, Ribe.

Trading Goods between the Rhineland, Dorestad and Ribe, foredrag på konferencen: Dorestad in an international Framework, Leiden, Holland.

How can we define a manor from archaeological sources? A case study near Ribe, Denmark, foredrag på XVI Viking Congress, Island.

## Steen Frydenlund Jensen:

Fortidsminderne og deres beskyttelse. Lokalhistorie fra Sydøstjylland 2009, s. 142-147.

Fladmarksgrave fra høj og flad mark - tre enkeltgravstidsgrave fra Krogsgård. By, marsk og geest 21, s. 10-21.

"Kæmpehøje og Voldanlæg: Grimstrup Krat" Gåtur med foredrag med Danmarks Naturfredningsforening 20/06.

## Ulla Mejdahl:

År 1 med Sydvestjyske Museer, foredrag ved generalforsamling i Esbjerg og Omegns generalforsamling, 11.03.

Kirsten Hüttemeier - en moderne kvinde, foredrag ved medlemsaften i Esbjerg og Omegns Museumsforening, 11.11.

## Anders Olesen:

Ældre jernalder i Sønderris, foredrag i Guldager sognehus. Gruber fra Sønderris, foredrag til Grube colloquie, Ribe.

## Kamma Marie Poulsen-Hansen:

Arkæologiske undersøgelser i Sønderparken Bramming Lokalårbog 2009. Gåtur med foredrag i middelalderens Guldager med Det Antikvariske Selskab, 06.06.

## Palle Siemen:

Sen yngre stenalder i Sydvestjylland. AREM 4.1-4.2. 2009. En overraskende grav fra Brokær. By, marsk og geest 21, s. 22-32.

Stammer og stormænd i Sydvestjylland i det 3. Årtusinde før Kristi fødsel, Folkeuniversitet Aalborg. 04.11.

## Mette Slyngborg

Hjem Is - en kulturhistorisk undersøgelse. By, marsk og geest, 21

Påskekøen, foredrag på Esbjerg Daghøjskole

Påskekøen, foredrag i Bramming forsamlingshus

Påskekøen, foredrag hos Odd Fellow Logen, Esbjerg

The cultural heritage of industrial society -the selection of preservation-worthy industrial sites in Ribe County based on the Danish CHIP-method, foredrag på TICCIH konferencen: Industrial Heritage, Ecology & Economy, Freiberg, Tyskland

## Ingrid Stoumann

Ryttergraven fra Grimstrup - og andre vikingetidsgreve ved Esbjerg. AREM 5, Sydvestjyske Museer 2009.

## Mette Højmark Søvsø:

Middelalderlige ringspænder. Typologi, datering og brug.

KUML 2009, s. 183-211. med Claus Feveile: Vikingetidsgravpladsen ved Hunderup - 15 jordfæstegrave omkring en storstensgrav fra stenalderen. By, marsk og geest 21, 2009, s. 33-47.

## Morten Søvsø:

I hjertet af Ribe. Skalk nr. 4, 2009, s. 3-8.

Ribe bispens gård i Lustrup - en storgård fra Valdemarstiden, foredrag for Det antikvariske Selskab, Ribes Vikinger.

Brug af GIS i museal sammenhæng, foredrag på MapInfonetværksmøde på Syddansk Universitet i Kolding.

Udgravningen på Lindegården ved Ribe Domkirke, foredrag på Ribe Vikingecenter, Lustrupholm.

Et møntstempel fra Ribe, tale ved åbning af særudstilling på Mønt og Medallesamlingen, Nationalmuseet.

Udgravningen på Lindegården ved Ribe Domkirke, foredrag på Byarkæologisk Møde, Ribe.

Publicerede og upublicerede byarkæologiske udgravninger i Ribe. (med Claus Feveile), foredrag på Byarkæologisk Møde, Ribe.

Udgravningen på Lindegården ved Ribe Domkirke, foredrag på Dies Medievalis på Center for Middelalderstudier, Syddansk Universitet, Odense.

Udgravningen på Lindegården ved Ribe Domkirke, foredrag for Rotary Ribe, Hotel Dagmar.

ASR1906 Kalvslund Kirkebakke, foredrag på ODM's faglige orienteringsmøde, Fuglsø.

ASR 13 Lindegården, foredrag på ODM's faglige orienteringsmøde, Fuglsø.

En pottemager fra Enderup, vandsoldning m.m., foredrag på ODM's faglige orienteringsmøde, Fuglsø.

Datahåndtering på store arkæologiske udgravninger, foredrag på Middelalderarkæologisk Methodenetværksmøde, Haderslev Museum

# Konferencer, kurser og efteruddannelse



## Trine Wittorff Brander

- 30.01: Formland Messe, Herning
- 02.02: Formland Messe, Herning
- 21.02: Perlekursus, Ribe
- 18.03: Perlekursus, Ribe
- 04.-05.05: Arbejdsmiljøkursus, København
- 12.-13.05: Studietur publikumsservice, København
- 08.-09.06: Arbejdsmiljøkursus; København
- 30.-31.10: Regionalkursus, Esbjerg Sløjdhøjskole

## Kirstin Eliassen

- 15.-18.02: Annual Meeting, The Association of Castles and Museums around the Baltic Sea, Narva, Estland
- 25.02: Colloquium: "Gruber fra yngre bronzealder til ældre romersk jernalder", Ribe.
- 06.-08.03: Konference, Die Burg im 15. Jahrhundert, Deutsche Burgenvereinigung, Kronberg, Tyskland
- 02.04: Borgforskerforum, Glimmingehus, Skåne
- 20.-21.04: Kulturarvsstyrelsens Årsmøde, Odense
- 18.-19.05: Byarkæologisk Møde, Ribe
- 23.-30.08: Castella Maris Baltici X, Finland
- 11.-13.11: ODMs faglige orienteringsmøde, Fuglsø

## Claus Feveile

- 23.01: Møde, Luftarkæologisk Netværk, Danmark (LAND)
- 25.02: Gruber fra yngre bronzealder til ældre romersk jernalder, Ribe
- 27.-29.03: From One Sea to Another. Trade Centers in the Northern Europe and Mediterranean during the Early Middle Ages, Comacchio, Italien
- 18.-19.05: Byarkæologisk Møde, Ribe
- 24.-26.06: Dorestad in an international Framework, Leiden, Holland
- 16.08-26.06: XVI Viking Congress, Island
- 28.09-29.09: Non-agrarian settlements and integrated survey and excavation strategy, Randers
- 11.11-13.11: ODMs faglige orienteringsmøde, Fuglsø

## Lene Lund Feveile

- 17.-19.03: ODMs Internationale formidlingsseminar, Nyborg Strand
- 12.-13.05: Studietur publikumsservice, København
- 24.-26.06: Dorestad in an international Framework, Leiden, Holland.
- 22.09: Kulturarv som værdi – arkæologi som værdiskaber. Seminar i Odense
- 11.-13.11: ODMs faglige orienteringsmøde, Fuglsø
- 30.11: Kulturarv for alle. Samarbejde mellem museerne og undervisningssektoren, Middelfart

## Steen Frydenlund Jensen

- 25.02: Colloquie: "Gruber fra yngre bronzealder til ældre romersk jernalder", Ribe.
- 23.03: Arbejdsmøde: "14C -Datering af det treskibede langhus - oprindelse og udvikling", Museum Sønderjylland – Arkæologi Haderslev
- 25.05: Arkæologisk GIS- forum, Sorø

05.-07.10: Sjællands Jernalder 2009, København.

30.10: Afdelingen for Forhistorisk Arkæologi ved Århus Universitets 60 års jubilæum og professortiltrædelse, Århus

31.10 & 07.11: To foredrag om Bourdieu ved Klaus Møller Kristensen, Folkeuniversitetet, Esbjerg

11.-13.11: ODMs faglige orienteringsmøde, Fuglsø

## Ulla Hollænder Kristensen

- 30.01: Formland messe, Herning
- 02.02: Formland messe, Herning
- 18.03: Perlekursus, Ribe.
- 12.-13.05: Studietur publikumsservice, København
- 14.08: Formland messe, Herning
- 17.08: Formland messe, Herning
- 30.-31.10: Horn og ben kursus, Esbjerg

## Anne-Sofie Lundtofte

- 17.-19.03: ODMs Internationale formidlingsseminar, Nyborg Strand
- 20.04: Kulturarvsstyrelsens Årsmøde, Odense
- 04.-05.05: Arbejdsmiljøkursus, København
- 08.-09.06: Arbejdsmiljøkursus, København
- 02.11: Hotspot – museale samtidsstunts, ODM, København
- 30.11: Kulturarv for alle. Samarbejde mellem museerne og undervisningssektoren, Middelfart.

## Anders Olesen

- 25.02: Colloquie: "Gruber fra yngre bronzealder til ældre romersk jernalder", Ribe
- 05.-07.10: Sjællands jernalder symposium. Københavns Universitet

## Ulla Mejhdahl

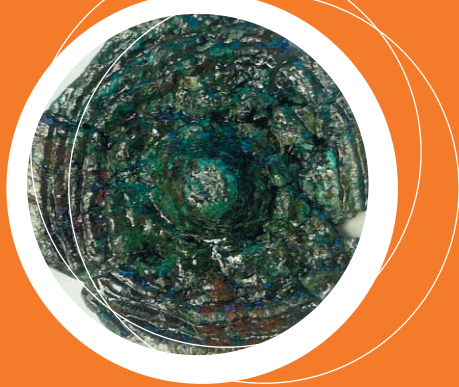
- 20.04: Kulturarvsstyrelsens årsmøde, Odense

## Kamma Marie Poulsen-Hansen

- 15.05: Foredrag af Alasdair Whittle om "Going over – the neolithic – mesolithic transition"
- 22.09: Kulturarv som værdi – arkæologi som værdiskaber. Seminar i Odense.
- 31.10-07.11: To foredrag om Bourdieu ved Klaus Møller Kristensen, Folkeuniversitetet, Esbjerg
- 02.11: Hotspot – museale samtidsstunts, ODM, København

## Sarah Qvistgaard

- 25.02: Colloquie: "Gruber fra yngre bronzealder til ældre romersk jernalder", Ribe
- 23.03: Arbejdsmøde: "14C -Datering af det treskibede langhus - oprindelse og udvikling", Museum Sønderjylland – Arkæologi Haderslev
- 21.04.: Kulturarvsstyrelsens Årsmøde, Odense
- 24.-26.06: Konference: "Dorestad in an international Framework", Rijksmuseum van Oudheden, Leiden, Holland



# ÅRSBERETNING SYDVESTJYSKE MUSEER

## Konferencer, kurser og efteruddannelse

28.-29.09: Seminar: "Non-agrarian settlements and integrated survey and excavation strategy", Kulturhistorisk Museum Randers

30.10: Afdelingen for Forhistorisk Arkæologi ved Århus Universitets 60 års jubilæum og professortiltrædelse, Moesgård, Århus

11.-13.11: ODMs faglige orienteringsmøde, Fuglsø

07.12: Middelalderarkæologisk Methodenetværksmøde, Museum Sønderjylland – Arkæologi Haderslev

### Palle Siemen

15.05: Foredrag af Alasdair Whittle om "Going over – the neolithic – mesolithic transition". Københavns Universitet, Amager

31.10 og 07.11: To foredrag om Bourdieu ved Klaus Møller Kristensen. Folkeuniversitetet, Esbjerg

### Mette Slyngborg

11.03: TR kursus lønforhandling, Nyborg

17.-19.03: Formidlingsseminar, Nyborg

31.03-02.04: TR grundkursus 1

30.08-06.09: Industrial Heritage, Ecology & Economy, konference i Freiberg, Tyskland

16.09: Boligpulje Seminar om Parcelhusets historie (medarrangør) Den Gamle By, Århus

22.-24.09: TR grundkursus 2, Roskilde

20.10: Diplomuddannelse i Forandringsledelse, Frederiksberg

23.10: Kursus i konflikthåndtering, Århus

27.10: Diplomuddannelse i Forandringsledelse, Frederiksberg

04.11: Diplomuddannelse i Forandringsledelse, Frederiksberg

10.11: Diplomuddannelse i Forandringsledelse, Frederiksberg

11.-13.11: Fagligt orienteringsmøde, Fuglsø

16.11: Diplomuddannelse i Forandringsledelse, Frederiksberg

09.12: Diplomuddannelse i Forandringsledelse, Frederiksberg

### Ingrid Stoumann

23.03: C14-datering af det treskibede langhus – oprindelse og udvikling, arbejdsmøde, Museum Sønderjylland-Arkæologi Haderslev

21.04: Det arkæologiske Råds årsmøde, Odense.

28.-29.09: Non-agrarian settlements and integrated survey and excavation strategy, seminar, Kulturhistorisk Museum Randers

### Mette Højmark Søvsø

06.03: Middelalderarkæologisk Methodenetværksmøde, Den gamle By, Århus

18.-19.05: Byarkæologisk møde, Ribe

11.-13.11: Fagligt orienteringsmøde, Fuglsø

07.12: Middelalderarkæologisk Methodenetværksmøde, Haderslev Museum.

### Morten Søvsø

06.03: Middelalderarkæologisk metodenetværksmøde, Den Gamle By, Århus

26.03: MapInfo-netværks møde, Syddansk Universitet Kolding.

02.04: Borgforskerforum, Glimmingehus, Skåne

21.04: Kulturarvsstyrelsens Årsmøde, Odense

18.-19.05: Byarkæologisk Møde, Ribe

25.05: Arkæologisk GIS-forum, Sorø Sognegård

03.06: Dies Medievalis på Center for Middealderstudier, Syddansk Universitet Odense

11.-13.11: Fagligt orienteringsmøde, Fuglsø

07.12.: Middelalderarkæologisk Methodenetværksmøde, Haderslev Museum



*Blymodel af ligearmet smykke fra ca. år 800. Med sådan en model kunne man fremstille talrige helt ens stykker – en serieproduktion. Fundet ved udgravningerne i Kunstmuseets Kælder, forår 2009.*



# Personale oversigt

## Fast personale

Inge C. Ahrendsen, museumsvært  
 Pietje Akkermann-Krisp, rengøringsassistent  
 Connie Aldenborg, museumsvært (fratrådt 30/4 2009)  
 Tove Beck, museumsassistent  
 Aase Bondegaard, kontorassistent  
 Trine W. Brander, museumsvært  
 Else Breer, kontorassistent  
 Bente Clausen, bogholder  
 Jens Egebjerg, samlingsforvalter  
 Kirstin S. Eliassen, museumsinspektør, afdelingsleder  
 Claus Feveile, museumsinspektør  
 Lene Feveile, museumsinspektør  
 Camilla Gelsing, museumsvært  
 Ruth Hansen, bogholder  
 Ulla Hauge Ehlers, museumsvært  
 Steen Jensen, museumsinspektør  
 Jytte Jørgensen, rengøringsassistent  
 Svend Jørgensen, pedel  
 Lisbeth Karlsen, museumsvært  
 Ulla H. Kristensen, museumsvært  
 Gunda Leegaard, køkkenassistent (fratrådt 31/7 2009)  
 Anne-Sofie Lundtofte, museumsinspektør, afdelingsleder  
 Ulla Mejdahl, direktør  
 Helen S. Nielsen, rengøringsassistent  
 Preben Nielsen, museumsassistent  
 Lisbeth K. Norberg, museumsassistent  
 Rie Rønn Olsen, museumsassistent  
 Inger Marie Paulus, museumsvært  
 Carsten M. Pedersen, håndværker  
 Kim F. Pedersen, museumsassistent  
 Kirsten Rasmussen, museumsvært  
 Lisbeth Sand Rasmussen, rengøringsassistent  
 Anna Marie Ravn, museumsassistent  
 Palle Siemen, museumsinspektør  
 Ingrid J. Skovmose, museumsvært  
 Mette Slyngborg, museumsinspektør  
 Ingrid Stoumann, museumsinspektør  
 Pia G. Sørensen, museumsvært  
 Morten Søvsø, museumsinspektør

## Andet personale

Ernst Andersen, museumsvært  
 Luna Brodersen, rengøringsassistent  
 Søren Brøgger, arkæolog  
 Anni Møller Christensen, guide  
 Leif G. Christensen, guide  
 Nancy Christensen, museumsvært/kontorassistent  
 Tune Clausen, arkæolog  
 Katrin L. Egholm, guide  
 Mattias Friis, arkæolog  
 Flemming Gadgaard, arkæolog  
 Camilla H. Hansen, arkæolog  
 Lisa Lykke Hansen, guide  
 Irene A. Jensen, museumsvært  
 Michael A. Jensen, arkæolog  
 Troels B. Jensen, arkæolog  
 Francis A. Jordt, guide  
 Kurt Juul, guide  
 Anne Mette Jørgensen, arkæolog  
 Christian Jørgensen, museumsvært, Vandtårnet  
 Martin Jørgensen, museumsvært, Vandtårnet  
 Astrid Kieffer, arkæolog  
 Aske W. Kristensen, arkæolog  
 Birgit V. Kristensen, museumsvært  
 Marie H. Kristensen, rengøringsassistent  
 Richard Kværnø, guide  
 Maria F. Laursen, arkæolog  
 Børge Lorenzen, guide  
 Inga Stein Michelsen, projektkoordinator  
 Inge Nielsen, museumsvært  
 Jens Ole Nielsen, guide  
 Lone Norberg, museumsvært  
 Aga A. Nowicki, museumsvært  
 Anders Olesen, arkæolog  
 Maren-Lotte Otte, guide  
 Jakob Pallesen, museumsvært  
 Anna Marie Paludan, guide  
 Casper Pedersen, museumsvært  
 Svend Pedersen, guide  
 Karla Porsgaard, museumsvært  
 Kamma Marie Poulsen-Hansen, projektansat inspektør  
 Pernille Poulsen, oversætter  
 Camilla Post, projektansat inspektør  
 Sarah Qvistgaard, projektansat inspektør  
 Steen Schøn, projektansat inspektør  
 Maj Siemen, arkæologisk digitalisering  
 Mette Søvsø, projektansat inspektør



Mønt, Chr. IV  
 søsling, ca. 1600



# ÅRSBERETNING SYDVESTJYSKE MUSEER

## Regnskabsoversigt

### Regnskabsoversigt

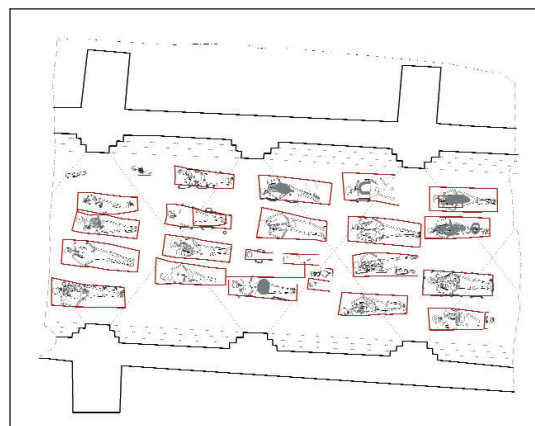
Museumsnr.: 56104 Sydvestjyske Museer  
SE/CVR nummer: 63421715 Regnskab for 2009

	UDGIFTER	INDTÆGTER
22. Personale .....	14.338.281	4.357.140
28. Lokaler - ejendomme, friarealer .....	2.155.139	290.473
32. Samlingens forvaltning m.v. ....	95.159	
38. Undersøgelser og erhvervelser .....	2.994.859	
44. Konservering .....		
50. Udstillinger .....	393.061	
54. Anden formidlingsvirksomhed .....	306.500	23.629
58. Administration .....	282.610	
60. Entre .....		1.730.284
62. Betalinger for undersøgelser i henhold til kap. 8 .....		3.268.061
70. Husleje, prioritetsrenter og -afdrag .....		0
72. Andre renter .....	32.478	64.411
82. Kiosk- og cafeteriavirksomhed .....		525.165
<b>I alt konto 22 til 82 .....</b>	<b><u>20.598.087</u></b>	<b><u>10.259.163</u></b>
90. Tilskud fra kommuner .....		9.180.243
91. Ikke-offentlige tilskud .....		358.126
92. Tilskud fra EU og Nordisk Ministerråd .....		
94. Tilskud fra amtskommuner .....		
<b>I alt konto 90 til 94 .....</b>		<b><u>9.538.369</u></b>
<b>Statstilskud .....</b>		<b><u>928.951</u></b>
<b>Totale udgifter og indtægter .....</b>	<b><u>20.598.087</u></b>	<b><u>20.726.483</u></b>
<b>Resultat (indtægter - udgifter) .....</b>		<b><u>128.396</u></b>

# SYDVESTJYSKE MUSEER

# Årsberetning

**Sydvestjyske Museer**  
Odins Plads 1  
6760 Ribe  
Tlf 7616 3939  
museum@sydvestjyskemuseer.dk



*Processionsgangen 1737*